

Zo'n 1,3 miljoen Nederlanders hebben grote moeite met lezen en schrijven. In de Week van de Alfabetisering (7 tot en met 13 september) staat hun probleem in de schijnwerpers. Stichting Lezen & Schrijven geeft laaggeletterden een stem en stimuleert scholing.

JAN ERIK GREZEL

Illustratie: Frank Dam

‘O, kun je soms niet lezen?’

Laaggeletterdheid in een talige samenleving

“**T**oen ik 23 was, kreeg ik een baantje op een passagiersboot. Ik tekende een contract, maar ik wist niet wat erin stond: ik kon niet lezen.” Ineke van der Weide uit Hoogeveen heeft bittere herinneringen aan haar arbeidsverleden van bijna vijftig jaar terug. “Het werk was te zwaar, ik nam na een paar maanden ontslag. Toen moest ik opeens veel geld terugbetalen. Dat stond in het contract. Noodgedwongen heb ik het werk nog een tijd volgehouden.”

Contracten, formulieren, brieven van de gemeente, instructies voor medicijngebruik, de ondertiteling op televisie, de kaartjesautomaat op het station: onze wereld wemelt van de teksten. Maar veel landgenoten – ruim één miljoen, van wie tweederde autochtoon – kunnen die teksten niet of nauwelijks lezen. Zij zijn laaggeletterd. Dat betekent ook dat ze grote problemen hebben met schrijven. Een formulier invullen of een sms’je opstellen lukt niet. Hoe overleven zij in een samenleving die voortdurend een beroep doet op lees- en schrijfvaardigheid?

Van der Weide: “Ik heb me in het dagelijks leven vaak kunnen redden met uitvluchten. ‘Ik kan het niet goed zien’ of ‘Ik heb m’n bril niet bij me.’ Meestal vroeg ik hulp. ‘Wil jij het even doen, want ik schrijf een beetje moeilijk.’”

Taalmeter

“Er zijn mensen die met hun pols in het verband lopen om maar niet te hoeven schrijven”, vertelt Matthijs van Kampen, projectleider bij Stichting Lezen & Schrijven. In 2004 richtte prinses Laurentien deze stichting op om erkenning te krijgen voor laaggeletterdheid als maatschappelijk probleem. Het doel was om het verschijnsel uit te bannen door preventie en scholing, en zo de stichting spoedig weer op te kunnen heffen.

In de aanloop naar de Week van de Alfabetisering, begin september, constateert Van Kampen dat het aantal laaggeletterden niet afneemt. “Ook onder de jeugd doet het probleem zich voor. In Rotterdam kan zo’n veertig procent van de jongeren die geen